

Valgu Põhikool

Evi koolilugu

Uurimustöö

**Koostaja: Ilmatar Rooda
8a. klass**

Juhendaja: Riina Lõhmus

Valgu 2007

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
I peatükk	
VALGU KOOLI AJALUGU	4-9
II peatükk	
EVI ROODA MÄLESTUSED	
1. Haridustee.....	10
2. Kool ja kodu.....	11
3. Internaadielu.....	12
4. Kooliolme.....	13
5. Koolikord.....	14
6. Suhted koolis.....	15
7. Õppetöväline tegevus.....	16
8. Traditsioonid.....	17
9. Kool ja riigivõim.....	18
Kokkuvõte.....	19
Kasutatud allikad.....	20
Lisad	

Sissejuhatus

Valisin selle teema seoses kooli aastapäevaga. Kuna ma ise õpin selles koolis on huvitav teada saada, millised elu ja olud olid Valgu koolis kolmkümmend viis aastat tagasi. Töö eesmärk oli uurida, milline nägi varem koolielu välja. Kirjeldada huvitavamaid ja meeldejäävamaid sündmusi. Uurimustöömeetod on intervjuu. Töö põhineb Evi Rooda mälestustel. Evi Rooda on sündinud 3. juulil 1958. aastal Pärnu-Jaagupis. Evi läks 1965. aastal Valgu 8-klassilisse Kooli. Antud uurimistöös räägibki ta sellest koolist. Valgu kooli lõpetas ta 1973. aasta kevadel. Peamised allikad on mälestused, säilinud pildid ja dokumendid. Esimene peatükk räägib kooli ajaloost. Teine peatükk on Evi mälestused. Täna Evi Roodat mõitsva suhtumise ja abi eest.

I PEATÜKK

Valgu kooli ajalugu

Valgu kooli ajalugu on koostatud A. Parnabasi uurimuse alusel. Praeguse Valgu Põhikooli eelkäija – Valgu vallakool asutati 1847. a. Enne seda on Valgus eraviisiliselt üksikutele lastele lugemist ja vähesel määral ka kirjutamist õpetanud Kustas Lauter. Enne Valgusse tulekut oli K. Lauter Vigala kirikuõpetaja C. E. Harteni juures kutsariks ja oli sealse köstrikoolis H. F. Johansonini juures lugemise ja kirjutamise selgeks õppinud.

Kooli esimeseks asupaigaks sai mõisa maja, mis asus praegusest koolimajast, endisest Valgu mõisa härrastemajast 1,5 km lääne suunas. Rapla-Valgu-Velise-Päärdu maantee ääres, praeguse “Harnaki” rahvasuus ka “Nuuma” talu elumaja kohal. Mõningail andmetel olnud maja enne valla- ja kohtumajaks ja esialgu olevat kool ajuti töötanud vallamaja ruumis. Kuidas olukord tegelikult oli, ei ole võimalik selgeks saada, kuna hilisem vallamaja, mis asus koolimaja õuel, hävis tules ja majaga koos hävisid ka dokumendid. Hilisemast perioodist on igatahes teada, et nii kool kui vallamaja asusid kumbki omaette majades.

Peale kooli kolimist uude majja 1881. a asusid sinna elama mõisa teomehed, mis kinnitab, et maja kuulus mõisale. 1915. aastal on maja maha põlenud, kuid ehitati vanadele alusmüüridele kohe uus. See maja on säilinud tänaseni. Vanemad inimesed, nende hulgas ka endise “Harnaki” talu peremees Peeter Nurmsalu mäletavad veel hästi maja, kus Valgu kool oma esimesed aastakümned töötas. (LISA 1)Maja on olnud väga hästi ehitatud. Palgid olnud tahutud ja siledaks hõõveldatud. Seestpoolt on ruumid olnud krohvitud. Koolituba on asunud maja maantee poolses see on lõunapoolses otsas. Ruumis olnud ka suur kerisega ahi. Maja teises (põhjapoolses) otsas on olnud kooliõpetaja eluruumid. Samal õuel asunud vallamaja on hiljem lammutatud ja selle maja palke on paigutatud praeguse talu lauda ehitamisel. 1879. aastal tuleb Valgu vallakooli õpetajaks J. Aaman. Sel ajal tunnevad valla mehed muret, kuidas saada uut koolimaja, kuna senine on vana ja kitsaks jäänud. Siit võibki järeldada, et kool asus algselt ühte vanemasse mõisahoonesse, sest kolmekümne aastaga, mis kool selles majas oli asunud, poleks ju maja veel vana olnud.

Vallameeste muredele tuleb abiks tollaegne Valgu mõisa omanik Uexküll. Ta kingib koolile põliseks kasutamiseks mõisast 1,5 km ida poole, samuti Rapla-Valgu-Velise-Päärdu maantee ääres "Rojamaa" talu maast viis tiinu maad. Uue hoone jaoks andis parun ka palgid ja laskis ka suurema osa ehitustöid mõisa poolt ära teha. Maja ehitati valmis 1880. aastal. Maja seest krohvimine ja väljast vooderdamine tehti hiljem. Uude majja kolis kool 1881. aastal. (LISA 2) 1925. aastani töötas Valgu kool 3-klassilisena, koolina ja ühe õpetajaga. 1929/30 õppeaastast alates töötas kool juba viie klassiga. 1930. aastal otsustas Velise vallavalitsus muuta kool 6-klassiliseks, millise otsuse Lääne Maakoolivalitsus ka kinnitab. Õpilaste arv on aga pidevalt kasvanud. Kui 1915/16 õppeaastal on õpilaste arv 38, siis 1929/30 õppeaastaks on see arv tõusnud 71-ni. Muret hakkab tegema ruumipuudus. Eriti teravaks muutub ruumikitsikus juba järgmisel 1930/31 õppeaastal, kui maakoolivalitsus otsustab kooli tööle panna kolme klassikomplektiga. Uus klassikomplekt paigutatakse senise tütarlaste magamise tuppa, kust magamise lavad välja lõhutakse ja ruum kohandatakse klassiruumiks. Internaadi jaoks ruumi ei jäänud, ehkki seda väga vaja oli, kuna osa lapsi käis koolis 8 kilomeetrit kauguselt. Korterit vajab ka kolmas õpetaja. Juba samal aastal pöördub kooli hoolekogu Velise vallavalitsuse poole palvega, koolile uue hoone saamise küsimuses.

Kuna vallavalitsus hoolekogu palvele ei reageeri, otsustavad lapsevanemad oma koosolekul, 23. oktoobril 1932. a saata vallavalitsusele omapoolne palve koolimaja küsimuses, kuna ruumikitsikus oli tõsine. Ka sellele palvele ei pööratud tähelepanu, seepärast oldi sunnitud pöörduma Maakoolivalitsuse poole. Viimase nõudmisel arutatakse küsimust küll vallavolikogu koosolekul, kuid jääb ikkagi lahendamata. (LISA 3)

Edasi soovitatakse lastevanemate poolt, et vallavalitsus ostaks ära Valgu mõisa härrastemaja ja ehitaks selle ümber koolimajaks. Oma koosolekul 26. mail 1933. aastal otsustavad lastevanemad hoone ostmiseks anda vallavalitsusele isegi laenu. Kuna teatud isikud, kellel vallavolikogus küllalt kaalukas sõna, on härrastemaja ostmise vastu, jääb ka see ettepanek esialgu tähele panemata. Maakoolivalitsus asjasse sekkumise tagajärjel on vallavalitsus sunnitud olukorra lahendamiseks midagi ette võtma. Sel eesmärgil remonditakse endine mõisa valitseja majas osa ruume kooli internaadi ja ühe klassikomplekti jaoks.

Lastevanemad aga keelduvad oma lapsi siia toomast, kuna selles ei nähta perspektiivset lahendust kõnealusele küsimusele. Kool jääb endiselt vanasse majja.

Uue koolimaja küsimus on aga endiselt päevakorras ja muutub aina teravamaks. Vallavalitus jääb kangekaelselt oma seisukoha juurde ja remondib valitsejamajas edasi. Ruumid on korras juba kahe klassikomplekti jaoks. Miks vallavalitsus selliselt tegutses, oli teada. Samaaegselt Valgu kooliga, oli ruumikitsikus suur ka Velise 6-klassilises koolis. Õpilaste arv oli siin veel suurem kui Valgus. Vallavalitsuse eesmärk oli ehitada Velisele igati ajakohane koolimaja ja Valgusse soetada ruumid ainult kahe klassikomplekti jaoks. Selle eesmärgiga valitseja maja remonditigi, kuna see näis valla meestele küsimuse lahendamiseks ainuõigena. Seega oli siis päevakorral "keskuse" küsimus. Valgu kooli hoolekogu ja lastevanemad ei olnud aga sellise plaaniga nõus ja pöördusid haridusministeeriumi poole, tunnistada valitseja maja koolimajaks kõlbmatuks. Pole õnnestunud teada saada haridusministeeriumi seisukohta, kuid võib järeldada, et valitseja maja siiski koolimajaks sobivaks ei peetud, sest vallavalitsuse poolt tellitaks uue koolihoone projekt. Uus hoone on ette nähtud ehitada telliskivist ja maksumus on Kr. 70 000.

Uue koolihoone projekt ei leia oma küllalt kõrge maja maksumuse pärast poolehoidu, kuid seoses uue hoone projekti valmimisega, saab vallavalitsus hakkama hoopiski omapärase tehinguga. Vallavolikogu otsustab, vallavalitsuse ettepanekul senise koolimaja koos kool maaga ära müüa. Maja ostjaks on Riista vahtkonna metsavaht Ants Ameerikas ja ostumüügi leping sõlmitakse 28. aprill 1937. aastal. Valgu kool jäi seega ilma peavarjuta, ilma maata. Võib arvata, et vallavalitsus tegi selle ebaväärika otsus eesmärgiga, oma senine plaaniga hinna eest ellu viia. Vaja oli senine koolimaja ära müüa, et küll siis ollakse sunnitud valitseja majja kolima. Nii kavatseski vallavalitsus oma plaani läbi suruda. Valgu rahvas aga nii kergelt alla ei andnud. Kooli hoolekogu otsustas oma koosolekul 3. mail 1937. aastal esineda Lääne Maakoolivalitsuse ees protestiga. Tulemuseks oli, et koolimaja müügileping jäeti kinnitamata ja seekord jäi kõik vanaviisi. Võitlus uue Valgu koolimaja eest oli kestnud tervelt kuus aastat, aga sobivat lahendust veel polnud. (LISA 4)Nagu varem mainitud, oli uue hoone projekt liiga kallis, mistõttu see valla ringkondades poolehoidu ei leidnud. Kuna aga mingi lahendus tuli leida, hakati tõsisemalt rääkima mõisa häärberi ostmise võimalusest. Nagu hiljem on selgunud, oli häärberi ostmise küsimus valla meestel kõne all kohe peale seda kui see ettepanek lastevanemate poolt tehti. Oli isegi vahendaja

vallavolikogu poolt määratud., kes pidi lepinguosaliste soovid ja ettepanekud kokku viima. Selleks oli tolleaegne vallavolikogu liige Valgu piirkonnast Jaan Harnak.

Teada on see, et 28. märtsil 1938. aastal sõlmiti Pilar Pilchau kui müüja ja Velise vallavalitsuse kui ostja vahel ostu-müügi leping. Lepingu järgi tuli vallavalitsusel mõisahoone eest maksta 14 000 Kr. Hoone juurde kuulusid keldri ja muid müüride varemeid. Maad polnud rohkem kui hoone esine õu. Puudus aga võimalus lastele mingisugustki mänguväljakut rajada, kuna park ja kõik ülejäänud maa maja ümber jättis parun omale. Järgmise, so 1939. aasta veebruariks saadi kätte mõisahoone ümberehitamise projekt. Viimase järgi läks ümberehitamine maksma 5900 Kr.

Valgu rahvas oli võitjaks jäänud, kuid aega oli kaotatud tervelt seitse aastat. kogu selle aja pidi aga kool töötama ebanormaalselt kitsastes tingimustes. Kui siiani oli uue koolimaja küsimusega küllalt aega viidetud, oli nüüd korruga kiire. Juba järgmise so 1939. aasta 20. juulil tuli Lääne Maakoolivalitsuselt ootamatult kiri, kus teatati, et 26. juulil tuleb Valgu komisjon, et selgitada kooli üleviimist uude majja. Komisjon, kuhu kuulusid, Lääne Maakoolivalitsuse juhataja J. Loosme , Lääne maainsenär Käpa, Velise vallavanem J. Kamarik, Velise abivallavanem M. Lauter, Velise vallasekretär M. Koobas, Valgu 6-klassilise algkooli juhataja R. Selvet-Spuul leidis, et kooli pole võimalik üle viia, kuna ümberehituse töid oli väga vähe tehtud.. Siinjuures tekib kahtlus, et kas Maakoolivalitsuse juhataja tulekule ei andnud tõuget Valgu rahva meeldetuletus, sest kuna vallavalitsuse senine ümberehitustööde suunamine oli väga aeglane.

Kuna kooli sügiseks üle tuua ei saanud, asuti vanas koolimajas tegema hädapärast remonti, et kool saaks seal veel edasi olla. Mõisahoone ehitustööde teostamine polnud ka muidugi kerge. Hoone põletati 1905-1907. aasta revolutsiooni keerises. See oli esimene mõisahoone, kus Velise meeste poolt 14. detsembril 1905. aastal Läänemaa esimene revolutsiooni tungal läideti.Maja ehitati küll vallahva poolt uuesti ülesse kuid mitte tervenisti. Elamiskõlbulikud olid ainult osa ruume maja alumisel korrusel, kus parun oma perega suvel elas. Ülemine korrus oli aga täiesti taastamata, aknadki olid kinni müüritud. Kool pidi ka veel 1940/41 õppeaastal töötama vanas majas, kuna töödega häärberis ei jõutud õigeks ajaks valmis. (LISA 5)

Ettenähtud tööd lõpetati 15. novembriks kuid siis ei hakatud õppetöö ajal enam kolima ja kooliaasta lõpuni, 25. maini töötas kool veel vanas koolimajas. Siin oli kool töötanud nüüd 60 aastat. Selle aja jooksul oli kunagisest kolme-aastasest vallakoolist saanud 6-kl algkool, kusjuures õpilaste arv oli kasvanud pea kuue kordseks.

1941. aasta kevadel lõppes koolitöö 25. mail. 27. mail, see oli esmaspäevane päev, tulid aga kõik lapsed kooli tagasi, sest oli plaanitud korda uude majja. Ümberehitamisega oli mõisahoones korda saadud kolm klassiruumi, käsitöö klass ja koolijuhataja korter. Ehitajaks oli ehitusettevõtja Pentinen Märjamaalt. Kohapeal oli töödejuhatajaks olnud V. Pukk. Kolimise juures olid abiks olnud lastevanemad. Kooli vara vedamise juures on kasutatud nii hobuseid kui ka autosid. Esimene kooliaasta uues majas oli aga raske sõja ja okupatsiooni aasta.

Okupatsiooni võim lakkas Valgus olemast 23. august 1944. aastal. Otsekohe algasid ettevalmistused hariduselu ümberkorraldamiseks. Kiiresti alustatakse majas uute juurdeehitus- ja remonttöödega. Remonditakse maja alumise korruse ruume. Siin edeneb töö kiiremini, kuna need ruumid olid enne osaliselt siiski elamiskõlbulikud. Tööga oli kiire sellepärast, et sügisel taheti koolis avada juba seitsmes klass.

Ehitustöödega jõutigi enne õppeaasta algust nii kaugele, et võidi avaga seitsmes klass, kuhu õppima asus 17 õpilast. Õpitakse nõukogude koolis. Kool saab oma valdusse ka 88 ha suuruse endise mõisa pargi ja lisaks veel kooli õppe- ja katseaia rajamiseks ühe hektari põldu.

Remondi- ja ümberehitamise tööd jätkusid majas veel mitme aasta vältel. Ehitati välja internaadi ruumid. Ülemisele korrusele saal-võimla ja paljud abiruumid. 1960. aasta sügisest töötab kool 8-klassilisena.

1 Päärdu - Velise-Valgu-Rapla maantee ääres asus Valgus esimene allakooli hoone. Hoone põles 1915. aastal maha ja samale kohale ehitati uus, praegune endise Harnaki talu elumaja. Samas asuvad ka endise talu kõrvalhooned, küün, laut, ait. Samal kohal kus praegu asub talu laut, oli endine Valgu valla vallamaja hoone.(LISA6)

2. Sama maantee ääres asub teine koolihoone, kus kool asus 1841-1881. aastal. Maja lõunapoolne ots (klassiruumide osa) on lammutatud. Põhjapoolne maja ots on alles ja selles on ka ruumide jaotus säilinud endisena.

3. Endine mõisa valitseja maja. See on maja, mida Velise vallavalitsus kavatses ja plaanitses uueks Valgu koolihooneks ja kus osa ruume selle jaoks remonditi, kuhu aga Valgu rahvas oma lapsi ei toonud.

4. Endine Valgu mõisahoone, mille ostmise juures niipalju kära tehti. Lõpuks siiski ikkagi osteti. Kool kolis siia üle 27. mail ja asub siin tänaseni, ainukesena neljast endisest Velise valla koolist.

1988 1.septembrist kannab kool nimetust - Valgu 9-kl. kool.

1990 augustist eksisteerib Valgu kool Märjamaa valla halduses omaette asutusena, iseseisva raamatupidamise ja pangaarvega.1991 1.septembrist on kooli nimetus Valgu põhikool.

1996 suvel taastatakse koolimaja katus ning ehitatakse välja pööningukorrus ehk nn. III õppekorrus.

II PEATÜKK

EVI ROODA MÄLESTUSED

1. Haridustee

Evi Rooda haridustee on Valgu 8 klassiline kool (LISA 7-12), Märjamaa Keskkool ja Tartu Riiklik Ülikool.

Praegu õpib Tallinna Tehnika Ülikoolis.

Tema haridusteed on mõjutanud tema onu. Tema tahtis, et ta läheks majandusteadust õppima, sest ta ise oli lõpetanud Tartu Ülikooli majandus erialal 1938. aastal. Lõpuks oli määrav ema enda osa, sest ta otsustas ise, mida õppima läheb, aga tänu sellele valis majandusele lähedase eriala. Ta lõpetas Tartu Ülikooli 1981. aastal õigusteaduse erialal. Ta sai endale soovitud hariduse.

2. Kool ja kodu

Tema perekonnas hinnati haridust ja haritust. Kui vähegi võimalik, tuli õppida. Nii arvati ka tutvusringkonnas ja üldse ümbruskonnas. Hariduse suhtes ei olnud lahkavamusi.

Hariduse traditsiooniks on see, et tuleb omada selline haridus, millega saab pärast kooli tööle. Kooli pooleli ei jäeta, tuleb ära lõpetada.

Vanemad ei esitanud kindlaid nõudmisi õppimise suhtes. Usaldati õpetajaid ja nende tööd.

Üldiselt rääkis ta enda vanematega igapäeva koolielust. Ta vanemad tundsid huvi selle üle, kas ta saab ikka hakkama ja millest ei saa aru, mis asjad on rasked ja muude selliste asjade üle.

Kodused õppimistingimused olid tal täiesti normaalsed. Oli aega, ruumi ja aidati, kui oli vaja.

Tema vanemad suhtusid kooli ja õpetajatesse hästi. Suheldi õpetajatega ja jäi positiivne hinnang. Kooli ja kodu hinnangutes ja nõuetes ei olnud suuri lahkavamusi. Vanemad käisid koolis põhiliselt nääripeol ja lastevanemate koosolekutel. Ta vanemad üldjuhul tihti koolis ei käinud.

Temal klassikaaslastest käis külas pinginaaber. Klassiga käidi külast vanapaberit korjamas.

3. Internaadielu

Koolis käies elas Evi internaadis. Valgu koolil oli internaat olemas ja seal olid need lapsed, kes elasid koolist kaugel. Koolil õpilastransport puudus sellepärast pididki lapsed ööbima koolis. Esmaspäeva hommikul mindi liinibussiga kooli ja laupäeva lõunal tagasi koju. Internaadi ruumid asusid koolihoone esimesel korrusel. Täpsemalt seal kus on praegu lasteaia ruumid. Elamistingimused olid tagasihoidlikud ruumid olid jahedad ja pesemiseks polnud sooja vett. Mööbel oli vana ja kulunud. Söömine oli korraldatud nii, et saadi kolm korda päevas sooja sööki: hommikul puder, lõunasöögiks supp või praad ja magustoit ja õhtusöögiks supp või puder ja vahel ka praad.

Väiksemates klassides oli tal internaadis olles koduigatsus, aga suuremates klassides oli juba huvitavam. Sai igasuguseid huvitavaid asju teha. Lollusi ei saanud teha, sest seal oli alati keegi, kes silma peal hoidis. Peale tunde oli vabaaeg, siis pärast seda pidi hakkama õppima. Vabal ajal mängiti internaadis lauamänge, lauatennist ja pargis igasuguseid. Talvel suusatati ja uisutati. Pargis mängiti ukat, kulli, mädamuda, rahvastepalli suurtemates klassides võrkpalli, jalgapalli vähem ei viitsitud joosta nii palju ja kõnniti mööda lasteaia aeda. Lasteaia mänguala ümber oli aed umbes meetri kõrgune. Mööda seda käidi ringi ainukeseks probleemiks oli aiavärv, sest ajavärv või lahti minna ja sa võisid siis alla kukkuda. Mõnikord, kui talvel oli igav joosti paljajalu ümber kooli. Mingi internaadi aknast välja ja pärast uuesti sisse. Ühekorra seoti koristajatädil põrandapesulapp sõlmi täis. Põhjuseks oli see, et koristaja riidles kogu aeg internaadi lastega, et pestud põranda peale ei tohi minna. Pärast sõlmimist oli koristajal uus põrandapesulapp. Ühel talvel juhtus tiigil õnnetus. Koolikaaslane Sirje kukkuks läbi jääja koolivend Almar päästis ta ära. Päästmise eest sai tänukirja. Kummitustesse eiriti ei usutud, aga kardeti ikka natukene. Koolis elavate õpetajatega olid suhted head, sest õpetajad elasid seal kus internaadi lapsed ei käinud iga päev.

4. Kooliolme

Evi koolitee oli 10 kilomeetrit bussiga ja 3,5 kilomeetrit jalgsi või jalgrattaga. Koolis käis ta koos naabrilastega, sest nad läksid kõik ühte teed mööda.

Koolimaja oli väiksem kui praegu: ei olnud praegust sööklat, kööki ja kolmas korrus polnud välja ehitatud. Praeguse matemaatika ja esimese klassi ruumide asemel oli direktori korter. Kunagise sööklaruumid olid endises saksa keele kassis. Lasteaiaruumides olid internaat. Tunnid olid kõik ühes klassis. Kõik vajalikud asjad, mis tunniks olid vaja, toodi klassi. Hiljem olid muusika, keemia ja füüsika teistes klassiruumides.

Klassiruumid olid üldiselt remonditud ja soojad. Praeguse seisuga ei andnud võrrelda, aga õppida andis. Sisustus oli aastaid näinud koolipingid. Klassides eriti midagi lapsesõbralikku polnud. Kooli territoorium oli sama suur, kui praegugi: sinna kuulusid koolimaja ja park.

Erinevad aastaajad mõjutasid koolielu nii, et sügisel oli 2-3 nädalat kartulivõttu. Kevadeti 2-3 nädalat metsa istutamas. Suvel oli kaks aiatööpäeva.

Esimesed kaks kooliaastat oli söömine koolimajas. Pärast seda sai söökla valmis. See valmis sinna, kus praegu on Valgu pood. Sööklas pidi käima kartuleid koorimas. Umbes 10-15liitrise poti pidi täis koorima. Internaadi lapsed pidid käima tihedamini, sest nad said kolm korda päevas süüa. Koolitarbed olid alguses harilik pliiats ja sullepea. Raamatud pidi ise välja ostma. Töövihikuid polnud palju ja tänu sellele pidi palju kirjutama. Kusagil kuuendas või seitsmendas klassis tuli pastakas, aga sellega ei lubatud kirjutada. Koolikotiks oli ranits. Kõik koolitarbed pidi ise ostma, minu ema käis koos oma emaga Pärnus neid ostmas. Pärnust sai ostetud vihikuid, kirjutusvahendeid, ranitsa, jalanõud, dressid, ketsid, suusad. Suusad olid puust ja need tuli ära tõrvata. Koolivormi pidi ka ise ostma. Alguses oli koolivorm tumesinine seelik, pluus ja põll oli ees. Vahepeal oli triibuline pluus. Pärast oli sinine pihtseelik ja sinine pluus. Pidulikel puhkudel oli valge pluus. Riietus pidi olema puhas ja triigitud. Talle koolivorm eriti ei meeldinud, tahtis muid riideid ka kanda. Kui sul ei olnud koolivormi seljas, siis saadeti koju sellele järgi. Kaugemad lapsed pidid järgmiseks päevaks koolivormi selga saama. Korrapidajaõpetaja kontrollis seda. Õpetajate riietus oli tagasihoidlik tavaline riietus. Meesõpetajatel oli ülikond. Naised üldiselt pükstes ei käinud. Vahepeal oli üks noor õpetaja, kes andis kaheksandale klassile käsitööd ja tema käis nii öelda „moodsamas” riietuses. Esimesi koolimuljeid Evi ei mäleta enam, aga uues koolis oli see, et palju suurem klass oli. Tema klassis lõpetas Valgus üksteist õpilast, Märjamaal kakskümmend seitse õpilast.

5. Koolikord

Koolis oli range kord. Tunnis pidi kätt tõstma ja ainult siis võisid rääkida, kui õpetaja lubas. Mingisugust segamini rääkimist ei tohtinud olla. Vahtetunnis ei tohtinud olla klassis. Need, kes ringi jooksid, pandi seisma. Kui väga patukott olid, siis kutsuti kogunemise ette ja noomiti.

Väljaspool kooli pidid olema viisakas ja teretama teisi inimesi. Käitumisnorme põhjendati öeldes, et sa oled inimene ja pead käituma sellele vastavalt. Nõudmistest eirati kohati kaelaräti kandmist, sest seda ei armastatud. Vahtetunnil joosti ringi ja istuti aknalaual. Karistused olid, et said märkuse. Suuremate lolluste puhul kutsuti vanemad kooli või saadeti Vigala või Raikküla kooli.

Vahtetundides pidi jalutama koridoris. Vahtetunnis ei tohtinud karjuda ja õppida.

Koolist võis siis puududa, kui olid haige või õues oli liiga külm. Vahtetevahel tuli ka emal ette koolist niisama puudumist ja haige mängimist. Tema vanematel ei olnud külmapühade vastu midagi, aga üldjuhul koolist puududa ei lubanud.

6. Suhted koolis

Evi käis koolis tihedamalt läbi oma klassikaaslastega ja internaadi omadega. Väljaspool kooli sai klassiõdedel külas käidud. Pärast lõpetamist on sõprussuhted säilinud ja omavahel suhtlemine on jäänud alles.

Teistele õpilastele olid autoriteediks need õpilased, kes tegid sporti, laulsid või muud huvitavat. Üldiselt suurt tõrjutust ei olnud koolis.

Õpilaste seas rahvuslike erinevusi polnud kõik olid eestlased. Korra oli mõlemat keelt kõnelev venelane, aga tema ei olnud probleemiks. Koolis usulistel teemadel ei räägitud.

Õpetajaid kõnetati teietades juba esimesest klassis alates. Omavahelises vestluses nimetati õpetajaid õpsideks. Üldiselt peeti kõikidest õpetajatest lugu. Õpetajaid austati, sest nad ei mõnitanud, vaid üritasid aidata ja õpetada. Evi hinnang ei ole ajajooksul muutunud. Talle eriti meeldejäanud õpetaja oli direktori proua Aino Stranberg, kes oli ka internaadikasvataja. Väiksemates klassides hoolitses ta nagu ema.

7. Õppetööväliline tegevus

Klassiõhtutel tehti võileibu ja morssi ja niisama mängiti ja joosti kooli peal ringi. Nääripeol oli eeskava, siis tuli näärivana ja esineti näärivanale. Pärast lasti makimuusikat ja tantsiti. Neid pidusid korraldasid kool, õpetajad ja õpilased. Pidudel olid üldiselt omad õpilased, võõraid polnud. Pidudel osalesid õpilased, õpetajad ja lapsevanemad. Evi ja tema sõbrannad käisid ka teiste koolide pidudel Haimres ja Kivi-Vigalas.

Ekskursioonid olid igal kevadel Pärnusse, Tartusse, Lõuna-Eestisse ja Saaremaale. Jalgrattamatkadel käidi Velisel, Päärdu, Vigalas ja Kaisma järve ääres. Üldiselt käidi esimeses klassis Pärnus, teises ja kolmandas Tartus jne... Ekskursioonil käidi Valgu sovhoosi bussiga. Ekskursioon oli tavaliselt ühe või kahe päevane. Eestist välja ei mindud.

Huvialaringidest olid pioneeritöö ja rahvatants. Rahvatantsu andis Tiia Burmeister. Ringidest populaarsem oligi rahvatants. Evi ise mängis lauatennist. Spordialadest harrastati kergejõustikku, lauatennist, võrkpalli, rahvastepalli ja talvel suusatati. Sportimiseks ei olnud kõige paremad tingimused, aga kõike andis teha. Organisatsioonidesse suhtuti, kui oli vaja, siis tehti ära. Mingisugust suurt vaimustust polnud. Organisatsioonid tegelesid maastikumängude, luuremängude ja vanapaberi korjamisega. Evi oli pioneer. Maastikumäng oli mäng, milles oli orjenteerumine kaardi järgi. Jooksid punktist punkti. Luuremängu nimetati ka „Rooside sõda”. Selles mängus jagati kahte võistkonda mõlemal võiskonnal olid oma lipud. Ühe võistkonna nimi oli valged roosid ja teise punased roosid. Lipp peideti ära ja vastavõistkond pidi selle ülesse leidma. Olid kaitsjad ja ründajad. Kui teine võistkond leidis teise võistkonna lipu ülesse olid lipu leidjad võitjad. Vanapaberi korjamine seisnes selles, et käidi mööda tuttavaid peresid ja küsiti vanapaberit. Kogutud vanapaber viidi paberitööstusse kus läks see uuesti kasutusse.

Koolis olid moes pastapliiatsid, kui need tulid. Kilekotid nii Eestis toodetud kui ka välismaalt saadud ja siis salmikud, kuhu kirjutati ja joonistati ja anti edasi.

Salmikutesse kirjutati ja joonistati mälestuseks.

Laulikud olid kaustikud, kuhu kirjutati endale meeldiva loo sõnad. Populaarsed olid Horoskoobi saate laulud.

8. Traditsioonid

Kooli traditsioonid olid lõpetajate puu istutamine, metsa istutamine ja vastlapäev. Vastlapäeva tähistati suurelt: tehti tõukekelgu võistlusi, sest paljud lapsed käisid tõukekelkudega koolis. Kelkudega lasti keldrimäelt alla. Talli juurest võeti regi ja lasti sellega mäest alla. Lõpuks sõideti see vastu puud puruks. Mõnikord saadi natuke haiget ka. Pärast saadi loomulikult sõimata, et kes selle organiseeris ja kes selle ära lõhkus. Sügiseti korjati kartuleid. Seal tehti lõket ja selles küpsetati kartuleid. Üldiselt pidi seal ikka kartuleid korjama, aga mõnikord läks traktor katki või maa oli liiga pehme. Kui igav hakkas, tehti kartulisõda.

Kooli algust ja lõppu tähistati aktustega. Aktustel lauldi ja tantsiti. Evi kodus tähistati seda piduliku söögiga.

Klassikokkutulekud toimuvad iga viie aasta järel. Mõnikord minnakse klassiga klassivenna hauale lilli viimas. Õhtul istutakse ja räägitakse juttu. (LISA 13) Evi klassi puu on istutatud koolimaja eest lugedes kolmas või neljas tamm.

9. Kool ja riigivõim

Riigivõimu sümbolitest oli koolimajas kolm habemikku: K.Marks, F.Enges ja V.I.Lenin. Veel olid Eesti NSV vapp ja lipp. Plakatitest olid valimisplakatid, sest kool oli selleaegne valimisjaoskond. Riiklikest tähtpäevadest tähistati koolis armee aastapäeva veebruarikuus, 1. mail töörahva solidaarsusepäeva. Oktoobripühi tähistati 5. ja 6. novembril. Neid tähistati pidulikke kogunemiste ja aktustega..

Poliitika tungimine õppetöösse olenes õpetajast, aga eriti ei surutud seda peale.

Peres ei suhtunud hästi pioneeriks astumisse. Ei tahtud, et hakkaks pioneeriks, aga kui pidi siis lepidi sellega. Koolis ei olnud eriti juttu sellest. Pioneerüritused olid pigem vaba aja veetmine.

Kokkuvõte

Uurimustöö räägib Valgu kooli elust ja olust kolmkümmend viis aastat tagasi. Töö räägib huvitavatest sündmustest ja kunagistest traditsioonidest. Uurimistöö jaoks materjali kogumine ja töö koostamine oli huvitav ja andis mulle uusi iseseisva töö kogemusi. Uurimustöö eesmärk oli kirjutada Valgu Kooli elust ja töö eesmärk sai täidetud

Kasutatud allikad

I Kirjalikud allikad

1. <http://www.velise.ee/koolid/indexkool.html>

II Suulised allikad

2. Evi Rooda (s. 03.07.1958, Valgu küla Märjamaa vald) mälestused kirja pandud 2007 Ilmatar Rooda poolt.

Valgu kooli õpilased 1916. a. Keskel mustas kleidis õpetaja Juuli Koppelman

Selles majas asus Valgu kool aastatel 1881-1941. Fotel on maja lõunapoolne ots juba lammutatud

Valgu koolimaja ümbrus hoiti alati korras

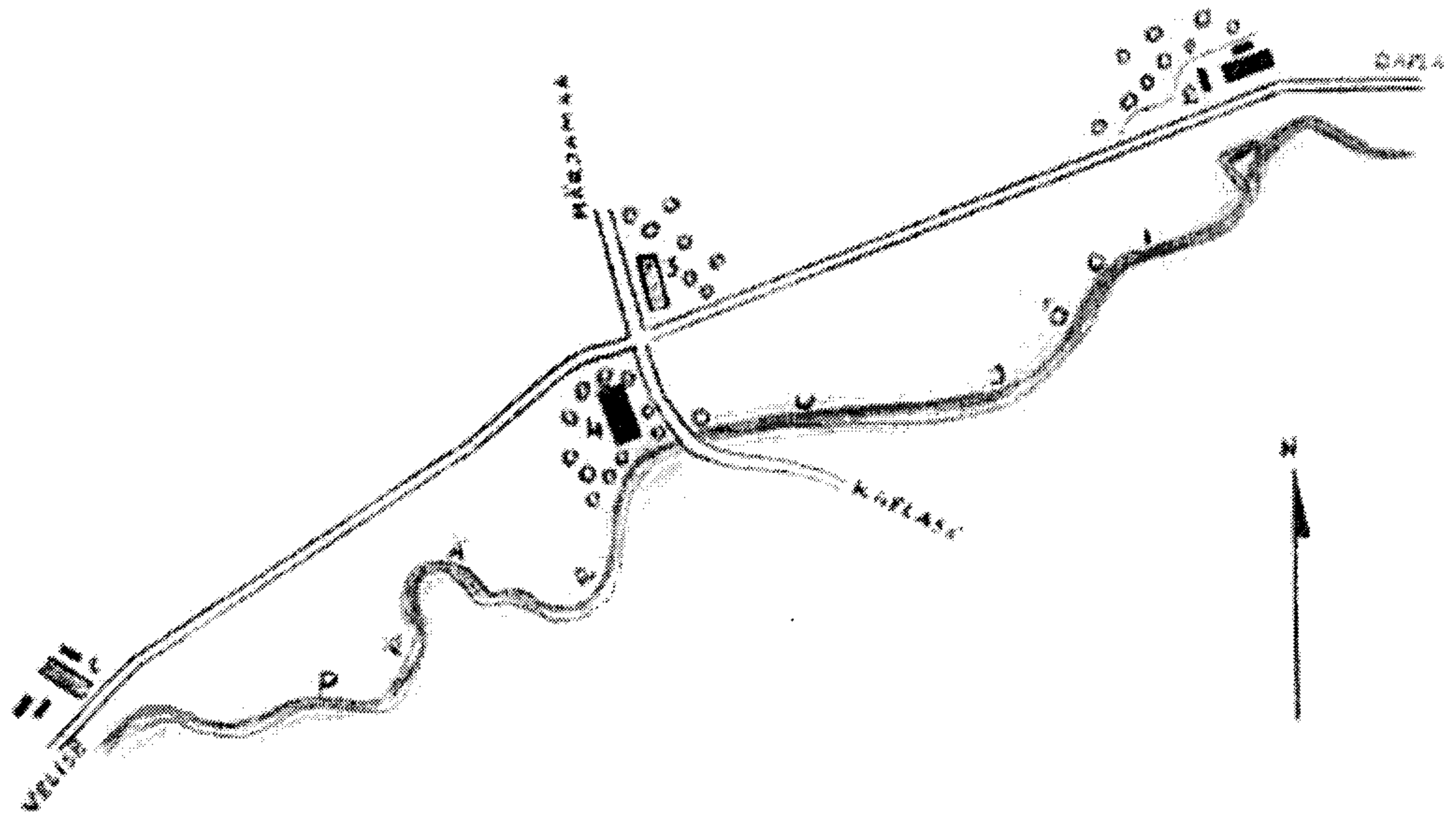

Valgu kooli õpilaspere 1928. a kevadel

Valgu kooli õpilaspere 1929. a kevadel

Evi I klassi pilt 1966. aasta kevadel. Ühel pildil on I ja II liitklass. Klassijuhataja Selma Maidlas.
(Evi on esimeses reas vasakult esimene)

Evi III klassi pilt 1968. aasta kevadel. Klassijuhataja Heljo Tammeson.
(Evi on teises reas vasakult esimene)

1970. aasta kevadine koolipilt.
(Evi on tagant poolt teises reas paremalt poolt kuues)

1966. aasta kevadine koolipilt.
(Evi on alt poolt teises reas, vasakult poolt üheteistkümnes)

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUM

KLASSITUNNISTUS

I-VIII klassi õpilasele

Valgu 8-kl. Kool
(Kooli nimetus)

I klass

Evi Burmeister
(Õpilase nime ja perekonnanime)

1962/1963. õppeaasta

Evi I klassi tunnistus.

Õppeained	Edasijõudmine õppeainelis					Aasta-hinne	Eksami-hinne	Koond-hinne
	I vee-rand	II vee-rand	III vee-rand	IV vee-rand				
1. Eesti keel								
suuline	5	5	4	5	5			
kirjalik	-	-	3	3	3			
2. Kirjandus ja kirjandus-lik lugemine	-	-	-	-	-			
3. Vene keel	-	-	-	-	-			
4. Ajalugu	-	-	-	-	-			
5. Kodulugu	-	-	-	-	-			
6. Matemaatika	4	5	4	5	5			
7. keel	-	-	-	-	-			
8. Bioloogia	-	-	-	-	-			
9. Geograafia	-	-	-	-	-			
10. Füüsika	-	-	-	-	-			
11. Keemia	-	-	-	-	-			
12. Joonistamine	4	4	4	3	4			
13. Joonestamine	-	-	-	-	-			
14. Laulmine	3	3	3	3	3*			
15. Kehaline kasvatus	4	4	4	4	4			
16. Kirjatehnika	3	3	3	3	3			
17. Tööõpetus	4	4	4	5	4			
18. Õhiskondlikult kasulik töö	-	-	-	-	-			
19. Õppepraktika	-	-	-	-	-			
20.								
21.								
22.								

	I õppe-veerandil	II õppe-veerandil	III õppe-veerandil	IV õppe-veerandil
Käitumine	5	5	5	5
Korralikkus	5	5	5	5
Hoolekus	4	4	4	4
Klassijuhataja allkiri	<i>J. Maidla</i>	<i>J. Maidla</i>	<i>J. Maidla</i>	<i>J. Maidla</i>
Lapsevanema või hooldaja allkiri	<i>A. Burmeister</i>	<i>A. Burmeister</i>	<i>A. Burmeister</i>	<i>A. Burmeister</i>
Aasta lõppkokkuvõte ja märkused (viiakse üle järgmise klassi, antud suvetööd, järelksam, jäetakse klassikursust kordama, käitumishinde alandamise põhjused, välja hel-detud).	<i>Viiakse II klassi</i>			
Otsus sügisel	(Kooli pitser)	Klassijuhataja <i>J. Maidla</i>	Kooli direktor <i>Shonae</i>	
	(Kooli pitser)	Klassijuhataja	Kooli direktor	

Eesti NSV Haridusministeerium

Evi VIII klassi tunnistus.

KLASSITUNNISTUS

IV—VIII klassi õpilasele

Volgu 8-nd Kool

(Kooli nimetus)

VIII klass

Burmeister, Evi

(Õpilase ees- ja perekonnanimi)

1972 / 1973

Õppeained	Edasijõudmine õppeaineis						
	I veerand	II veerand	III veerand	IV veerand	Aasta-hinne	Eksami-hinne	Koond-hinne
1. Eesti keel	4	4	4	4	4		
2. Kirjandus	5	5	4	4	5		
3. Vene keel	4	4	4	4	4		
4. Saksa keel	5	4	4	4	4		
5. Matemaatika	4	4	5	4	4		
6. Füüsika	5	4	4	4	4		
7. Keemia	5	4	5	4	4		
8. Ajalugu	5	4	5	4	4		
9. Geograafia	4	5	4	5	5		
10. Loodusõpetus							
11. Bioloogia	5	5	5	4	5		
12. Joonestamine			5	4	5		
13. Kunstiõpetus							
14. Muusikaõpetus	4	4	4	4	4		
15. Kehaline kasvatus	4	4	5	5	5		
16. Tööõpetus	5	4			4		
Ühiskondlik							
100					5		

Õppepraktika

Õppis fakultatiivselt _____ t. ulatuses

	I veerand	II veerand	III veerand	IV veerand	Aasta-hinne
	eskujä	eskujä	eskujä	eskujä	
	lik	lik	lik	lik	
Klassijuhataja allkiri	E. Oberman	E. Oberman	E. Oberman	E. Oberman	
Lapsevanema või hooajaja allkiri	K. Blomster	K. Blomster	K. Blomster		

Märkused (lõpetas klassi, autasustatud kiltuskirjaga, antud suvetöö, järelksam, jäetakse klassikursust kordama, mitterahuldava käitumishinde või koolist väljahajutamise põhjused).

Lõpetas kooli

Kooli direktor

Klassijuhataja

E. Oberman

Kooli pitser

Otsus pärast suvetööd või järelksamit:

Kooli direktor

Kooli pitser

Evi klassikokkutulek 1983. aastal.
(Evi on tagumises reas vasakult esimene)

